

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของไทยเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของการศึกษากับการพัฒนาประเทศ จึงให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 6

รัฐบาลตระหนักถึงบทบาทที่ประเทศไทยพึงมีในประชาคมโลกไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมือง การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร ตลอดจนความร่วมมือด้านต่าง ๆ ระหว่างประเทศ (ทบทวนมหาวิทยาลัย, 2530 : 1) ดังนั้น การผลิตกำลังคนและทรัพยากรทางปัญญา ระดับสูงของประเทศเพื่อให้ปฏิบัติการกิจดังกล่าวได้ จึงกลายเป็นความจำเป็นเร่งด่วน ฉะนั้นในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 จึงมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะจัดการศึกษาที่มีความเป็นสากล และร่วมมือกับต่างประเทศ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทยในประชาคมโลก (ทบทวนมหาวิทยาลัย, 2533 : 1) นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจหลักด้วยความเป็นเลิศ ทั้งในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำประเทศชาติไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่พึงประสงค์ (ทบทวนมหาวิทยาลัย, 2533 : 1)

จากการที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เน้นการพัฒนากำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศดังกล่าวแล้ว สถาบันอุดมศึกษาไทยมีประสบการณ์ในเรื่องกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศในวงจำกัด อันเนื่องมาจากระบบโครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัย ความจำเป็นในการ

กระจายการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกไปสู่ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ตลอดจนการใช้ภาษาไทย เป็นสื่อการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการขยายกิจกรรมแลกเปลี่ยนนานาชาติ (Wichit Srisa-an, 1990 : 2)

การดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและสถาบันต่างประเทศที่ผ่านมามีข้อจำกัด โดยจะเห็นได้จากการศึกษาของ Dr. Fredric Swierczek จากมหาวิทยาลัย South Florida ในปี ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2530) พบว่าสถาบันการศึกษาไทยมีการเตรียมการไม่เพียงพอในด้านกิจกรรมการแลกเปลี่ยน การเงิน และการดำเนินการ ซึ่งความสัมพันธ์ของการแลกเปลี่ยนได้เน้นเพียงด้านเดียว คือในเรื่องความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้กับสถาบันการศึกษาไทย ซึ่งขอบเขตของกิจกรรมแลกเปลี่ยนจะเป็นโปรแกรมการศึกษาและฝึกอบรมสำหรับการพัฒนาอาจารย์และโครงการวิจัย และจำกัดในเรื่องการแลกเปลี่ยนนักศึกษา (Wichit Srisa-an, 1990 : 2)

จากกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันต่างประเทศที่เกิดขึ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งนำไปสู่ความต้องการความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งนับว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นมากขึ้น เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ในโลกได้มีการพึ่งพิงกันและเป็นเครือข่ายระหว่างกันเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่ประเทศไทยกำลังเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการค้า ระบบอุดมศึกษาจึงต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศ ตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 ดังกล่าวแล้วข้างต้น

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ความเป็นสากลและความเป็นเลิศทางวิชาการนับเป็นเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงได้มีความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวค่อนข้างมีมากและหลากหลาย แล้วแต่ว่าจะจัดกันในรูปแบบใดและอย่างไร (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, ม.ป.ป. : 6) เช่น การโอนหน่วยกิต (Transfer Credit) ดังที่มหาวิทยาลัยอีสต์แฮมป์ตัน และมหาวิทยาลัย Wollongong ประเทศออสเตรเลีย ได้มีความตกลงร่วมมือแลกเปลี่ยนนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่ศึกษาไปแล้วไม่น้อยกว่า 3 ภาคการศึกษา สามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ 48 หน่วยกิต ในการไปศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัย Wollongong ได้ โดยต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างดีและได้เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5 หากไปศึกษาที่มหาวิทยาลัย Wollongong เป็นระยะเวลา 2 ปีขึ้นไป ก็จะได้รับ

ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย Wollongong (จุฬารวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2531 : 1-2) นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือในลักษณะอื่นอีก อาทิ ความร่วมมือด้านการให้เงินสนับสนุน ซึ่งมหาวิทยาลัยพายัพได้รับจากรัฐบาลญี่ปุ่น หรือวิทยาลัยโยนโกได้รับจากองค์การยูเนสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้รับความร่วมมือทางวิชาการ ในการจัดตั้งศูนย์ภาษาอังกฤษจากประเทศออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยสยามมีความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียลองบีช สหรัฐอเมริกาในด้านโครงการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาโทซึ่งใช้ภาษาอังกฤษในการสอน และโครงการการจัดตั้งศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีความร่วมมือทางวิชาการกับ Darling Down Institute of Advanced Education (DDIAE) ประเทศออสเตรเลีย ในด้านตำราและอุปกรณ์การเรียน ฯลฯ (กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, 2534)

จากการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางสถาบันได้มีความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น ทำให้สถาบันอื่น ๆ มีความตื่นตัวที่จะทำความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถาบัน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่กำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนาเพื่อให้มีความเข้มแข็ง และเป็นที่ยอมรับในวงการทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็จะทำให้สถาบันเป็นที่รู้จักของนานาชาติ เพราะฉะนั้น การพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาบุคลากรจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องกระทำและให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

จากความสำเร็จและสภาพปัญหาตลอดจนนโยบายของรัฐบาลในด้านความเป็นสากลของการอุดมศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการในความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนะทางความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อจะได้นำไปพัฒนาความร่วมมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกับหน่วยงาน ต่างประเทศ

คำถามในการวิจัย

1. ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกับหน่วยงานต่าง ประเทศที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ มีลักษณะ ขอบเขต และความร่วมมืออย่างไร
2. ความร่วมมือทางวิชาการที่ดำเนินการอยู่ นี้ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร
3. สถาบันอุดมศึกษา เอกชนต้องการจะมีความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงาน ต่างประเทศในลักษณะใด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะความร่วมมือทางวิชาการที่มีข้อตกลงระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เอกชน กับหน่วยงานต่างประเทศ
2. ศึกษาครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษา เอกชนทั้งหมด 25 สถาบัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะความร่วมมือทางวิชาการหมายถึง การดำเนินการ และการประสานงาน ตามข้อผูกพัน ซึ่งเกิดจากข้อตกลงความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนกับหน่วยงานต่าง ประเทศ มีต่อกัน ซึ่งอยู่ในลักษณะการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร การแลกเปลี่ยนนักศึกษา ความร่วมมือด้านทุนการศึกษา ฝึกอบรม ความร่วมมือวิจัย ความร่วมมือเปิดหลักสูตร ความร่วมมือทาง วัฒนธรรม ความร่วมมือสนับสนุนด้านการเงิน ความร่วมมือทางวิชาการและความร่วมมือสนับสนุน

การบริการ เช่น ห้องสมุด การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

2. ข้อตกลงทางวิชาการ หมายถึง เอกสารที่แสดงเจตจำนงความร่วมมือแลกเปลี่ยนทางวิชาการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ ซึ่งข้อตกลงนี้รวมถึงข้อตกลงที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำผ่านทบวงมหาวิทยาลัย และที่ไม่ผ่านทบวงมหาวิทยาลัย

3. หน่วยงานต่างประเทศ หมายถึง มูลนิธิ สมาคม องค์กรระหว่างประเทศ สถาบันการศึกษาต่างประเทศ ที่มีหน่วยงานอยู่ในต่างประเทศ และในประเทศไทย

4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง มหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัยเอกชน 25 สถาบัน ที่เปิดรับนักศึกษาอยู่ในขณะนี้ ทั้งนี้ไม่นับสถาบันที่หยุดกิจการไป (วิทยาลัยศรีอีสาน พ.ศ. 2533 และวิทยาลัยบัณฑิตพัฒนโลก พ.ศ. 2534) สถาบันทั้ง 25 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยรังสิต สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ธรรม วิทยาลัยคริสเตียน วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล วิทยาลัยศรีโสภณ วิทยาลัยสยามบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ วิทยาลัยภาคกลาง วิทยาลัยมิชชัน วิทยาลัยบัณฑิตสากลนคร วิทยาลัยโชนก วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยเซนต์จอห์น และวิทยาลัยมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยครั้งนี้จะทราบถึงความร่วมมือทางวิชาการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ ที่ให้ประโยชน์ต่อวงการอุดมศึกษา
2. จะได้รับทราบแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ
3. ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของทบวงมหาวิทยาลัยในการให้การส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และความเป็นสากลมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบบรรยาย โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำกับหน่วยงานต่างประเทศ และสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการดังกล่าว

1. ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากประชากร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ผู้รับผิดชอบโครงการหรือผู้ประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 25 สถาบัน กับหน่วยงานต่างประเทศ

1.2 อธิการบดี รองอธิการบดี หรือผู้บริหารตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 25 สถาบัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานต่างประเทศ

ตอนที่ 3 ลักษณะข้อตกลงความร่วมมือ

ตอนที่ 4 การดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือ

ตอนที่ 5 ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความร่วมมือ

ตอนที่ 6 ประโยชน์ ปัญหา และอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาความร่วมมือ

2.2 แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของสถาบัน ปัญหา อุปสรรค ประโยชน์ ที่ได้รับความพึงพอใจ แนวโน้มของความร่วมมือและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาเอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำกับหน่วยงานต่างประเทศ

3.2 แบบสำรวจ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากทบวงมหาวิทยาลัยในการจัดส่งแบบสำรวจไปยังสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 25 สถาบัน เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการที่สถาบันทำกับหน่วยงานต่างประเทศ เมื่อสถาบันได้จัดทำแบบสำรวจแล้ว และรวบรวมส่งคืนทบวงมหาวิทยาลัย

3.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์อธิการบดี รองอธิการบดีหรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านต่างประเทศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยตนเอง โดยสัมภาษณ์สถาบันละ 1 คน รวม 25 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจความร่วมมือวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาค่าความถี่และการหาค่าร้อยละ โดยการวิเคราะห์แยกเป็นรายสถาบัน

4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจเกี่ยวกับประโยชน์ ปัญหา อุปสรรค ของความร่วมมือทางวิชาการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

4.3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์

ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การศึกษานานาชาติ นโยบายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับหน่วยงานต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอในรูปแบบตารางและการบรรยายความ

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

